

1

Gelukkig druk?!

Een aanzet tot werkdrukbeleid

De titel van het boek dat Maarten de Winter in samenwerking met andere kennispartners van het waardenetwerk Archimedes heeft geschreven geeft precies het dilemma van deze tijd aan. Zijn we wel lekker druk bezig op ons werk, kunnen we dat zelf beïnvloeden en hoe doe je dat? De aanzet voor een nieuw en waarderend werkdrukbeleid is niet alleen sympathiek, maar ook hard nodig, omdat de huidige visie op arbeid, de doelen van werkdrukbeleid en de interventies volstrekt onvoldoende zijn als antwoord op een toekomst van dynamiek en complexiteit. In die constatering zit de kracht van het boek, maar ook enigszins de kritiek op het boek.

De auteurs voelen feilloos aan dat het thema werkdruk niet langer benaderd zou moeten worden vanuit de invalshoek van schaarste aan arbeid, zoals de gematigde liberaal-kapitalistische mainstream nog steeds suggereert. Dat leidt tot schijn discussies en interventies op deelproblemen. Met als gevolg dat er niets wezenlijks gebeurt aan het kolossale productiviteitsverlies als gevolg van 'systematische uitval', noch aan de lage arbeidssatisfactie van al die professionals die een hoge opleiding hebben genoten. Neen, De Winter c.s. wijzen op 'tijd' als schaarste factor. Tijdsgebrek is de factor die zorgt voor werkdruk. Maar tijd kan ook positief beïnvloed kan worden, kan ruimte en inspiratie bieden, zowel objectief als subjectief, zowel op individueel niveau, als op team- en organisatieniveau. Het streven van de auteurs is gericht op een zogenaamd waarderend werkdrukbeleid dat een hefboom vormt voor de ontwikkeling van mens en organisatie. Dit beleid zorgt tevens voor balans tussen – wat zij noemen - conversie (mate van effectieve benutting van de potentialiteit van medewerkers) en waardecreatie (de positieve beleving van klanten en stakeholders).

Het kleine handzame boekje is duidelijk bedoeld voor organisaties die werkstress, een doorgeschoten vorm van werkdruk, zien als uitwas van ons systeem, daarmee worstelen, maar niet precies weten hoe het veelkoppige monster van de werkdruk aan te pakken. De integrale, onderzoekende, dialogische methode leidt via overzicht en inzicht naar invloed en overvloed (geluk). Met een nieuwe kijk op werkdruk, gekoppeld aan een reeks van beproefde instrumenten dragen De Winter c.s. bij aan het ontwikkelen van een werkdrukbeleid. Iets waar het tot dusverre en om boven genoemde reden nooit van heeft kunnen komen.

Hoe nu die aanzet tot een werkdrukbeleid te waarderen vanuit het huidige en toekomstige tijdsgewricht? Visie en aanpak van het netwerk Archimedes zijn meer pragmatisch dan radicaal, zijn meer gericht op verstandige regulering via hefboomen als mogelijkheden dan op een scherpzinnige analyse van de mechanismen in ons systeem en onze tijd (vgl. kapitalistische versnelling van de tijd van Hartmut Rosa). Uit de quotes van klanten die in het boekje zijn opgenomen, blijkt waardering voor de aanpak en de geboekte resultaten. Medewerkers en leidinggevenden lijken meer 'baas te zijn geworden van hun tijd'. Dat is in feite waar het allemaal om te doen is.

Zijn er dan geen kritische kanttekeningen bij het boekje te plaatsen? Zeker wel, ook al hebben die niets te maken met de waarde van het document voor elke zichzelf respecterende, die liever mens- dan productiegericht wil zijn. Ze hebben juist te maken met het vinden van een goede balans tussen de 'zwaarte' van de opgave - te komen tot een (nieuw) werkdrukbeleid - enerzijds en de wijze van beknopte en overzichtelijke presentatie van de inhoud anderzijds. Die balans ontbreekt soms, omdat veel kennis verondersteld wordt en grote denkstappen worden genomen. Meer een boek dus voor strategisch aangelegde leiders en medewerkers dan voor no nonsense managers en uitvoerders. Maar zeker ook een boek voor klassieke, versleten ondersteunende organisaties en instituties die nog steeds vastzitten in het oude gesegmenteerde en hiërarchische denken over de organisatie van arbeid. Anderzijds een uitdaging voor de auteurs om voort te bouwen op een 'verlichte' visie op mens, kwaliteit en organisatie met daarbij een in acht te nemen goede balans tussen theorie, praktijk en ervaring.